

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Πρώτες μέρες στο σχολείο»

Συγγραφή: ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ

Εφαρμογή: ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πρώτες μέρες στο σχολείο

Εφαρμογή σεναρίου

Ελπίδα Τοκμακίδου

Δημιουργία σεναρίου

Ελπίδα Τοκμακίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

A΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

1^ο Δημοτικό Σχολείο Μενεμένης

Χρονολογία

Από 17-10-2013 έως 22-10-2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

Το σενάριο αφορά τις πρώτες μέρες των παιδιών στο Δημοτικό Σχολείο και, καθώς αποβλέπει στην εξοικείωσή τους με το νέο σχολικό περιβάλλον, μπορεί να αξιοποιηθεί ως μέρος της εισαγωγικής ενότητας του σχολικού εγχειριδίου και ως συμπλήρωμα των «Καθημερινών μικρών κειμένων» που παρουσιάζονται στις σελίδες 6-7 του Τετραδίου Εργασιών (A΄ τεύχος). Παράλληλα, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί κατά την προσέγγιση των πρώτων ενοτήτων της *Μελέτης Περιβάλλοντος* (1^η και 2^η

ενότητα, «Η τάξη μου» και «Το σχολείο μου» αντίστοιχα) ή και να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, αίθουσα εκδηλώσεων, αυλή σχολείου, διάδρομοι και διάφοροι άλλοι χώροι του σχολείου

Εκτός σχολείου: επίσκεψη στο γειτονικό Νηπιαγωγείο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Το γεγονός ότι το σενάριο αφορά τις πρώτες μέρες των νεοεισερχόμενων μαθητών/-τριών στο Δημοτικό Σχολείο, προϋποθέτει τον περιορισμένο βαθμό των απαιτήσεων απέναντί τους. Η χρονική στιγμή της εφαρμογής του συμπίπτει με την περίοδο αντίχρευσσης των γνώσεων, των αναγκών και ενδιαφερόντων των μαθητών/-τριών, καθώς και την πρώτη γνωριμία του/της εκπαιδευτικού με την τάξη. Στο διάστημα αυτό, η συζήτηση γύρω από τις προηγούμενες εμπειρίες στον χώρο του Νηπιαγωγείου μπορεί να συμβάλει στη συγκέντρωση των πρώτων βασικών πληροφοριών, η οποία μπορεί να βοηθήσει, τόσο στη συγκρότηση των ομάδων της τάξης, όσο και στον προγραμματισμό της διδακτικής δράσης του εκπαιδευτικού.

Η φύση των δραστηριοτήτων προϋποθέτει την –καταρχήν– προετοιμασία του εκπαιδευτικού για την οργάνωση της τάξης, τον πειραματισμό και την αξιοποίηση των γνώσεών του όσον αφορά στη χρήση του Η/Υ και του διαδικτύου. Για την

υποβοήθησή του, έχει δημιουργηθεί συνοδευτικό υλικό, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως «παράδειγμα» για τον σχεδιασμό των δράσεων. Υπενθυμίζεται ότι κατά τη χρονική στιγμή που προτείνεται η εφαρμογή του σεναρίου (αρχή της σχολικής χρονιάς), οι απαιτήσεις του/της εκπαιδευτικού από τους/τις μαθητές/-τριες δεν θα πρέπει να είναι μεγάλες. Αρκεί απλώς η διάθεσή τους για συμμετοχή σε πρακτικές που συμβάλλουν στην οικοδόμηση γνώσης για τον κόσμο, που προάγουν την ανάπτυξη του γραπτού και του προφορικού λόγου, την κατανόηση, παραγωγή και χρήση απλών κειμένων/λέξεων. Η χρήση του Η/Υ αποτελεί μια νέα διάσταση της σχολικής πρακτικής για την επίτευξη των παραπάνω στόχων του σεναρίου, γι' αυτό και θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη φροντίδα στην πρώτη επαφή των παιδιών με τους νέους γραμματισμούς, κατά το πρώτο στάδιο της οποίας επιχειρείται η εξάσκηση τους στη χρήση του «ποντικιού», στη μετακίνηση ή στη διαγραφή εικόνας και πλαισίου κειμένου, στην πληκτρολόγηση, στο άνοιγμα και την αποθήκευση αρχείου.

Στο συγκεκριμένο σενάριο παρουσιάζονται δράσεις που εμπλέκουν τα παιδιά στη χρήση του Η/Υ κατά τη διδακτική πράξη. Προβλέπεται η ύπαρξη ενός βιντεο-προβολέα για τη συζήτηση στην ολομέλεια και ένας Η/Υ για κάθε μια ομάδα, αν και μπορεί να λειτουργήσει και με την ύπαρξη ενός Η/Υ στην τάξη, όπου οι ομάδες (6 ομάδες με 4 μέλη η καθεμιά) θα εργάζονται σε διαφορετικό χρόνο. Το ίδιο αποδεκτές είναι δράσεις που προτείνονται από τα ίδια τα παιδιά, καθώς η ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης τους αποτελούν βασικές προτεραιότητες.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελπίδα Τοκμακίδου, Πρώτες μέρες στο σχολείο, Νεοελληνική Γλώσσα, Α' τάξη, 2013.

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου επιχειρείται μια πρώτη γνωριμία με το νέο σχολικό περιβάλλον του «Δημοτικού Σχολείου» και η εξοικείωσή τους με τον χώρο, τα πρόσωπα και τα πράγματα του σχολείου, η καλλιέργεια μιας αίσθησης ασφάλειας και η προοδευτική βίωση της αλλαγής, η οποία επιτυγχάνεται με την ταυτόχρονη σύγκριση καταστάσεων που είναι οικείες στα παιδιά από τη φοίτησή τους στο Νηπιαγωγείο.

Εκτός από τη σύνδεση των εμπειριών των παιδιών στο Νηπιαγωγείο με αυτές του Δημοτικού Σχολείου, προωθείται η προφορική τους έκφραση γύρω από τα άμεσα βιώματά τους με τον χώρο και τα πρόσωπα του σχολείου, ενώ η επαφή τους με τον γραπτό λόγο επιχειρείται να γίνει μέσα από την αξιοποίηση του επιπέδου της φωνολογικής τους ενημερότητας και μέσα από τη δημιουργία ενός καταλόγου πραγμάτων. Ο συνδυασμός εικόνων με κείμενα, αλλά και με την ηχητική απόδοση των λέξεων σε ένα αρχείο παρουσίασης, αξιοποιείται για τη μύηση των μικρών μαθητών/-τριών στην εικόνα και τη δυναμική της. Ταυτόχρονα, το ίδιο αρχείο παρουσίασης αποτελεί αφορμή για μια πρώτη επαφή των μικρών μαθητών/-τριών με τη χρήση του Η/Υ και τα πρώτα –από μέρους τους– στάδια της αξιοποίησής του ως μέσου γραμματισμού, ως εργαλείου για ανάγνωση, για γραφή και επικοινωνία.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Κάθε παιδί κατά τις πρώτες μέρες εισόδου του στο Δημοτικό Σχολείο βρίσκεται στην τομή της μετάβασής του από την προσχολική στη σχολική εκπαίδευση, βιώνοντας

πολυεπίπεδες αλλαγές σε μεγάλο εύρος (Βρυνιώτη 2008, 120). Στο πλαίσιο αυτών των αλλαγών, η μετάβαση δεν αποτελεί μια απλή μετακίνηση, ούτε μπορεί να αντιμετωπίζεται ως ένα στιγμιαίο γεγονός. Αντίθετα, αποτελεί μια δυναμική διαδικασία, κατά την οποία το μέχρι πρότινος «παιδί του Νηπιαγωγείου» παύει να αντιμετωπίζεται ως «παιδί που παίζει» και μετατρέπεται σε εκπαιδευόμενο άτομο (Buchman στο Woelfray 1996, 14). Παράλληλα, στο ίδιο χρονικό διάστημα, το παιδί αρχίζει να αποδέχεται τη νέα του ταυτότητα και τον συνεπαγόμενο από αυτή ρόλο του/της μαθητή/-τριας (Βρυνιώτη 2008, 120). Η σπουδαιότητα των πρώτων εμπειριών μετάβασης από το ένα περιβάλλον αγωγής στο άλλο, από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο, έγκειται στο γεγονός ότι μπορεί να αποτελέσει «πρόγευση» μετέπειτα μεταβάσεων και να ασκήσει καθοριστική επίδραση στην προσαρμοστικότητα και στην ικανότητα του παιδιού για επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων (Dunlop & Fabian 2002, 148) γι' αυτό και η εξασφάλιση των προϋποθέσεων μιας «ομαλής» μετάβασης αποτελεί βασική προτεραιότητα. Κατά την αναζήτηση των κατάλληλων πρακτικών μετάβασης προωθούνται προτάσεις για την εξασφάλιση «συνέχειας» μεταξύ Νηπιαγωγείου και Δημοτικού Σχολείου και για τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου το οποίο, εν είδει «σκαλωσιάς», θα βοηθήσει τα μικρά παιδιά να ανταποκριθούν στις προκλήσεις και τις απαιτήσεις του νέου σχολικού περιβάλλοντος.

Η πρόταση του σεναρίου –χωρίς να παραγνωρίζει το γεγονός ότι η διαδικασία της μετάβασης μπορεί να επεκταθεί χρονικά σε μεγάλο διάστημα– επιχειρεί κατά τις πρώτες μέρες των παιδιών στο σχολείο να τα εξοικειώσει με τον χώρο και τις διαδικασίες του, προκαλώντας τα να αναφερθούν στον τρόπο που τα ίδια βιώνουν τη συμμετοχή τους στο σχολείο, αποκτώντας σταδιακά την αίσθηση ότι ανήκουν σε αυτό. Για τη δημιουργία μιας γέφυρας που θα συνδέει το «Σχολείο» και το «Νηπιαγωγείο», αξιοποιούνται τόσο οι εμπειρίες των παιδιών από τους δύο χώρους όσο και πρακτικές με τις οποίες είναι εξοικειωμένα τα μικρά παιδιά από τη ζωή τους

στο Νηπιαγωγείο. Μια γνώριμη πρακτική που κυριαρχεί στον χώρο του Νηπιαγωγείου είναι η χρήση των πινάκων/κειμένων αναφοράς αλλά και το παιχνίδι, το οποίο, αν αξιοποιηθεί κατάλληλα, μπορεί να αποκαλύψει τη δυναμική σχέση του με τον γραμματισμό (Σιβροπούλου & Χατζησαββίδης 2004, 124). Τα στοιχεία αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία ενός κοινού μεθοδολογικού πλαισίου ανάμεσα στις δραστηριότητες του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου.

Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν προτάσεις που διατυπώνονται για τον εμπλουτισμό της διδακτικής πρακτικής στο Νηπιαγωγείο, όπως είναι «η εκμετάλλευση των ευκαιριών που αναδύονται μέσα στην καθημερινή πράξη και η διαμόρφωση των συνθηκών για ομιλία, ανάγνωση και γραφή» (Αναγνωστόπουλος 2002, 25), αλλά και η αντιμετώπιση των μικρών μαθητών/-τριών ως ικανών χρηστών του προφορικού και γραπτού λόγου, «πριν ακόμη από την επίσημη τυπική διδασκαλία τους, η οποία θα πρέπει να αξιοποιήσει την αναδυόμενη γνώση τους» (Κουτσοβάνου 2000, 16).

Η ανάδυση του 'γραμματισμού', έννοιας η οποία προέκυψε με την επικράτηση των γνωστικών θεωριών αλλά και ως αποτέλεσμα ερευνών που οδήγησαν στην άποψη ότι «τα νήπια γνωρίζουν περισσότερα από ό,τι νομίζουμε» (Παπούλια-Τζελέπη 2001, 17) δίνει νέα προοπτική, τόσο στον ίδιο τον γραμματισμό, όσο και στον ρόλο του παιδιού. Αντιμετωπίζεται πλέον «ως ο δυναμικός, ενεργητικός οργανωτής των εμπειριών και ο νοηματοδότης τους που με την ενεργητική του δράση αντιλαμβάνεται και κατανοεί τον κόσμο γενικά και τον κόσμο του γραπτού ειδικά» (Παπούλια-Τζελέπη 2001, 19). Όπως υποστηρίζεται, το μικρό παιδί διαμορφώνει κάποιες ιδέες για τη γραφή και τον γραπτό λόγο πριν από τη συστηματική εκμάθηση της γραφής (Χατζησαββίδης 2002, 137), γι' αυτό και υπάρχουν συχνά αναφορές σε επιστημονικές απόψεις σύμφωνα με τις οποίες «πριν τα παιδιά μπορέσουν να διαβάσουν λέξεις με τον συμβατικό τρόπο, συνήθως είναι ικανά να αναγνωρίσουν πινακίδες, σήματα και άλλες μορφές λόγου του περιβάλλοντός τους» (Κουτσοράκη 2001, 7), στοιχείο που αξιοποιείται στις προτάσεις του σεναρίου.

Κατά την εμπλοκή των μικρών μαθητών/-τριών με τις δραστηριότητές του, τα παιδιά παρακινούνται να αναφερθούν σε πληροφορίες που προέρχονται από κείμενα όπως οι πινακίδες που συναντώνται σε ποικίλους χώρους/κτίρια και να εντοπίσουν διαφορές ανάμεσα στον χώρο του Σχολείου και του Νηπιαγωγείου. Τέλος, μια δραστηριότητα που αφορά στο περιεχόμενο της σχολικής κασετίνας παρακινεί τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη συμπλήρωσή της –δράση η οποία συνοδεύει τον ρόλο του/της «μαθητή»/«μαθήτριας» κατά την προετοιμασία του για το σχολείο– εμπλέκοντάς τους μέσα από ένα παιγνιώδη τρόπο στη δημιουργία μιας λίστας πραγμάτων, στην οποία κυριαρχούν τα πολυτροπικά χαρακτηριστικά. Η αξιοποίηση των εικόνων από την καθημερινότητα των παιδιών γίνεται με σκοπό την παρακίνηση της προφορικής τους έκφρασης, ενώ παράλληλα η αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στην εξοικείωση των μικρών παιδιών με τους νέους τρόπους παρουσίασης του γραπτού λόγου (Χατζησαββίδης 2003).

Η εμπλοκή των μικρών μαθητών/-τριών σε δραστηριότητες που αφορούν στον γραπτό λόγο ακολουθεί τις μεθοδολογικές οδηγίες (υιοθέτηση συνδυαστικού μοντέλου της διδασκαλίας της ανάγνωσης και γραφής με τη σύνθεση στοιχείων της αναλυτικής μεθόδου, της αναδυόμενης γραφής και της ολικής προσέγγισης της γλώσσας) και πρακτικές (συσχέτιση προφορικού-γραπτού λόγου, απόδοση νοήματος σε γραπτά κείμενα, συμπλήρωση ελλιπών κειμένων, αντιστοίχιση εικόνων-κειμένων) του σχολικού εγχειριδίου (Καραντζόλα κ.ά. 2010, 8-12).

Ειδικότερα όσον αφορά στη χρήση των πινακίδων, των πρώτων λέξεων και φράσεων με τις οποίες έρχονται σε επαφή οι μαθητές/-τριες της Α΄ Τάξης, αυτή επιχειρείται αρχικά μέσω της «αντιμετώπισης της γλώσσας ως συνόλου», η οποία έχει υποστηριχθεί ότι είναι «πιο αποτελεσματική με αναγνώστες που αρχίζουν να διαβάζουν» (Κουτσοβάνου 2000, 55). Παράλληλα, γίνεται προσπάθεια οι μικροί/-ες μαθητές/τριες να εμπλακούν σε καταστάσεις κατά τις οποίες είναι δυνατή η κατανόηση της ανάγνωσης ως μια μορφή επικοινωνίας (καθώς καλούνται να «μαντέψουν» τι μπορεί να αναφέρεται σε μια πινακίδα), στάδιο που θεωρείται

απαραίτητο πριν από την προσπάθεια για κατάκτηση των αναγνωστικών δεξιοτήτων και πριν από την αποκωδικοποίηση της γραπτής γλώσσας και των μηνυμάτων της (Κουτσοβάνου 2000, 55). Από την άλλη πλευρά, τα πρώτα βήματα στην ανάλυση κάποιων λέξεων (που μπορούν να αποτελέσουν περιεχόμενο μιας σχολικής κασετίνας) γίνονται με τη μορφή παιχνιδιού και μέσα από την αξιοποίηση του επιπέδου της φωνολογικής ενημερότητας των μαθητών/-τριών της τάξης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να επεξεργαστούν πληροφορίες που παρέχονται σε μικρά κείμενα της καθημερινότητας (όπως είναι οι πινακίδες) γνωρίζοντας τη χρηστική τους αξία και τη λειτουργικότητά τους·
- να αναφερθούν στη χρήση ποικίλων κτιρίων συσχετίζοντας τις πληροφορίες που δίνονται στις πινακίδες που συναντώνται σε αυτά·
- να εξασκήσουν την παρατηρητικότητά τους και να αναγνωρίζουν ανάμεσα σε πινακίδες εκείνες που αφορούν το «σχολείο» και το «νηπιαγωγείο»·
- να εξοικειωθούν με τη διαδικασία αναζήτησης συγκεκριμένων πληροφοριών από μικρά κείμενα και εικόνες και να αποκτήσουν ευχέρεια κατά τη μετακίνησή τους από το ένα σημειωτικό σύστημα στο άλλο·
- να αναφερθούν στη σχολική ζωή και τις εμπειρίες τους, εντάσσοντας και τον εαυτό τους στο σχολικό περιβάλλον.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν απλά κειμενικά είδη (πινακίδες κτιρίων με κατάληξη «-είο», τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων, κατάλογος αντικειμένων)·

- να εμπλουτίσουν εννοιολογικά και μορφολογικά το λεξιλόγιό τους («αναγνώριση» και εντοπισμός των λέξεων *σχολείο* και *νηπιαγωγείο* σε μικρά κείμενα)·
- να συνειδητοποιήσουν ότι και ο προφορικός λόγος αποτελεί κείμενο που βρίσκεται σε άμεση σύζευξη με εκδοχές του γραπτού λόγου (έντυπου και πολυτροπικού)·
- να εξασκηθούν στο χωρισμό των λέξεων σε συλλαβές και στη σύνθεση λέξεων.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν διαισθητικά τη χρησιμότητα ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) για τη συστηματοποίηση και συγκέντρωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα·
- να γνωρίσουν τη λειτουργικότητα της εικόνας σε πολυτροπικά κείμενα·
- να εξοικειωθούν με βασικές εντολές επεξεργασίας απλών λογισμικών, όπως είναι η μετακίνηση με drag & drop, η διαγραφή λέξης και εικόνας, η ανίχνευση μιας εντολής, το άνοιγμα και η αποθήκευση ενός αρχείου, η εναλλαγή προβολής παρουσίασης/προβολής σχεδίασης·
- να μνηθούν σε πρακτικές οπτικού και κριτικού γραμματισμού, αντλώντας και συγκρίνοντας πληροφορίες από εικόνες και κείμενα·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση και τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων (συνδυασμός λέξεων με αντίστοιχες εικόνες ή ήχο)·
- να γνωρίσουν τη χρηστική αξία της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής και του μικροφώνου μέσα από την αξιοποίηση αντίστοιχων προϊόντων τους (αρχείων φωτογραφιών και ήχου).

Διδακτικές πρακτικές

Για την υλοποίηση του σεναρίου προβλέπεται η σταδιακή προετοιμασία της τάξης για την εργασία σε ομάδες. Προηγείται αρχικά η συζήτηση στο πλαίσιο της ολομέλειας

στην οποία τα παιδιά παρακινούνται να συζητούν μεταξύ τους και να παρουσιάζουν τις απόψεις τους. Στην εξέλιξη του σεναρίου διαμορφώνονται ομάδες –σε μια τάξη 24 μαθητών/-τριών προτείνεται η δημιουργία 6 ομάδων– το αποτέλεσμα της εργασίας των οποίων θα αξιοποιηθεί από κάθε παιδί ξεχωριστά ως προϊόν της συμμετοχής του σε μια συλλογική προσπάθεια. Παράλληλα με την ανάπτυξη του συνεργατικού κλίματος μεταξύ των ομάδων, οι διδακτικές επιλογές του/της εκπαιδευτικού συμβάλλουν στην ενεργητική συμμετοχή των μαθητών/-τριών και στην οικοδόμηση της γνώσης πάνω σε ήδη γνωστές έννοιες και καταστάσεις. Η δημιουργία των συνθηκών ενεργοποίησης των παιδιών περιλαμβάνει δράσεις που έχουν νόημα για τα ίδια αλλά και ενέργειες μέσα από τις οποίες κατασκευάζουν τα δικά τους νοήματα όσον αφορά στις σχέσεις εικόνων/λέξεων. Οι μαθητές/-τριες συνεργάζονται και επικοινωνούν με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, ενώ αναλαμβάνουν ως προσωπική τους υποχρέωση την ολοκλήρωση του έργου της ομάδας. Γι' αυτό και παρακινούνται να βοηθούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες στηρίζοντας όχι μόνο τα μέλη της ομάδας τους αλλά και τις υπόλοιπες ομάδες της τάξης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για την ενασχόληση με τις δραστηριότητες του σεναρίου μπορεί να δοθεί με την παρατήρηση των «Καθημερινών μικρών κειμένων» που παρουσιάζονται στις σελίδες 6-7 του Τετραδίου Εργασιών (Α' τεύχος), τα οποία μπορούν να εμπλουτιστούν με την αξιοποίηση εικόνων που δίνονται στο σενάριο (ή που μπορούν να αντικατασταθούν από αντίστοιχες εικόνες που είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα των μαθητών/-τριών της τάξης εφαρμογής) και αφορούν την ύπαρξη πινακίδων σε κτίρια, όπως είναι ένα νηπιαγωγείο και ένα δημοτικό σχολείο. Η επίσκεψη στο γειτονικό νηπιαγωγείο αλλά και η φωτογράφιση διαφόρων χώρων του σχολείου στο οποίο φοιτούν οι μαθητές/-τριες της Α' Τάξης μπορεί να προσφέρει

άφθονο υλικό για τη συζήτηση γύρω από τις ομοιότητες και διαφορές των δύο χώρων, αλλά και σχετικά με τη θέση και τη στάση των παιδιών απέναντι σε αυτούς, έχοντας ως στόχο τη σταδιακή γνωριμία, την εξοικείωση και την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου επιλέχθηκε η αξιοποίηση διδακτικών ωρών της Ευέλικτης Ζώνης.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ζωή στο σχολείο και η ένταξη στο νέο σχολικό περιβάλλον είναι ένα θέμα που επαναλαμβάνεται, τόσο από μάθημα σε μάθημα όσο και από τάξη σε τάξη. Ιδιαίτερα για την περίπτωση των μικρών μαθητών/-τριών που βιώνουν τη μετάβασή τους στο νέο σχολικό περιβάλλον, η σχετική ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αποτελέσει μια πρόταση συγκεκριμένης δράσης, η οποία, όπως είχε επισημανθεί για τα νέα βιβλία των Δ.Ε.Π.Π.Σ., απουσιάζει από τα εγχειρίδια του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου (Μπαγάκης κ.ά. 2006, 11). Παράλληλα, η σχετική συζήτηση γύρω από το συγκεκριμένο θέμα μέσα σε μια σχολική τάξη μπορεί να συμβάλει στην αποκάλυψη του αρνητικού τρόπου με τον οποίο βιώνεται η μετάβαση από ορισμένα παιδιά, καθώς και στην άμεση αντιμετώπιση ενδεχόμενων δυσκολιών. Από την άλλη πλευρά, η μεθοδολογική πρόταση του σεναρίου με τη σύνδεση πρακτικών του Νηπιαγωγείου με αυτές που προτείνονται στο σχολικό εγχειρίδιο της γλώσσας για την Α΄ Τάξη του Δημοτικού Σχολείου μπορεί να αντιμετωπιστεί ως πρόταση για τη δημιουργία μιας «γέφυρας» ανάμεσα στο Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο, η οποία αποτελεί ζητούμενο στη σύνδεση μεταξύ των δύο χώρων αγωγής. Επιπλέον, μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου, προτείνεται η επαφή των μικρών μαθητών/-τριών με κειμενικά είδη (πινακίδες, τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων, κατάλογοι αντικειμένων), την αξιοποίηση των οποίων εισηγείται και το σχολικό εγχειρίδιο.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Τόσο η αρχική συζήτηση στην τάξη όσο και το παιχνίδι της αντιστοίχισης εικόνων με λέξεις βασίστηκε στην αναζήτηση υλικού από το διαδίκτυο αλλά και στη χρήση του

Η/Υ κατά την παρουσίασή του στην τάξη. Τα ίδια εργαλεία (συνδυασμός εικόνων/κειμένων σε αρχείο παρουσίασης) χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία νέων κειμένων/καταλόγου αντικειμένων από τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης (μέσα από την αξιοποίηση δυνατοτήτων που παρέχονται από το λογισμικό παρουσίασης Powerpoint και μέσα από την εξοικείωσή τους με τις εντολές της αποθήκευσης, της ανάρτησης, της μετακίνησης ή της διαγραφής εικόνας και κειμένου). Επιπλέον, οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν για τη δημοσιοποίηση των εργασιών που θα προκύψουν (είτε με τη χρήση του εκτυπωτή και τη διανομή των κειμένων/καταλόγων, είτε με την αξιοποίηση του διαδικτύου για την ανάδειξη των παραγόμενων έργων της τάξης).

Κείμενα

Πινακίδες κτιρίων (*σχολείου, νηπιαγωγείου, φαρμακείου, νοσοκομείου, δημαρχείου*). Πρόσβαση στο διαδίκτυο για την εύρεση και αξιοποίηση εικόνων για τη δημιουργία των αρχείων παρουσίασης:

Εικόνα πινακίδας Δημοτικού [Σχολείου](#), Εικόνα πινακίδας [Νηπιαγωγείου](#), Εικόνα [ταχυδρομικού καταστήματος](#), Εικόνα [φαρμακείου](#), Εικόνα [νοσοκομείου](#), Εικόνα Δ.Σ. [Κουτσελίου](#), Εικόνα [Δημαρχείου](#), Εικόνα [νηπιαγωγείου](#).

Τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων με θέμα το σχολείο. Εικόνες εξώφυλλων βιβλίων: «[Πάκι πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Ντόρα πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Μαυρούλα πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Πρώτη μέρα στο σχολείο](#)», «[Ένας αρκούδος στο σχολείο](#)», «[Αχ, αυτή η πρώτη μέρα στο σχολείο!](#)».

Εικόνες αγιασμού σε [Δημοτικό Σχολείο](#) και [Νηπιαγωγείο](#).

Εικόνα εσωτερικού σχολικής τάξης: Βιβλίο Μελέτης Β΄ Τάξης, σ. 13.

Εικόνα εσωτερικού [χώρου Νηπιαγωγείου](#).

Εικόνες διαφανειών που έχουν σχέση με την [είσοδο](#) του [παιδιού](#) στο [σχολείο](#).

Διαφήμιση κασετίνας στο [διαδίκτυο](#).

Βίντεο «Ο Φρου Φρου στο σχολείο»: διαθέσιμο στο [youtube](#) (μέχρι το 6').

Διαφήμιση του περιεχομένου μιας κασετίνας: διαθέσιμη στο [διαδίκτυο](#).

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείων παρουσίασης για το περιεχόμενο της κασετίνας (εύρεση και χρήση εικόνων): για [ψαλίδι](#), [μαρκαδόρους](#), [ξύλομπογιές](#), [σβήστρα](#), [ξύστρα](#), [κόλλα](#), [χάρακας](#), [μολύβι](#), [πιάτα](#), [ποτήρια](#), [αλάτι](#), [ποτήρια](#) και [ψωμί](#).

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

Η παρουσίαση των φωτογραφιών ποικίλων κτιρίων έγινε με τη βοήθεια του κεντρικού Η/Υ της τάξης και του ανακλαστικού προβολέα. Οι ίδιες διαφάνειες ήταν στη διάθεση κάθε ομάδας, αφού στην οθόνη του φορητού Η/Υ τους υπήρχε σε προβολή παρουσίασης η αρχική διαφάνεια με τις εικόνες των εννιά κτιρίων. Στη διαφάνεια αυτή, η 1η και 8η εικόνα του αρχικού υλικού αντικαταστάθηκαν από τις φωτογραφίες του εξωτερικού χώρου του Δημοτικού Σχολείου, στο οποίο φοιτούν οι μαθητές/-τριες της τάξης αλλά και του Νηπιαγωγείου το οποίο επισκέφτηκαν. Εξηγήθηκε στην ολομέλεια της τάξης ο τρόπος πρόσβασης στη μεγεθυμένη εκδοχή της κάθε εικόνας (πάτημα του ποντικιού στη μικρή φωτογραφία για την ενεργοποίηση της υπερσύνδεσης και την επιστροφή στην αρχική διαφάνεια με το πάτημα του ποντικιού στο μπλε βελάκι) και έτσι άρχισε η περιήγησή μας στους ποικίλους χώρους.

Το βασικό ερώτημα ήταν ποιο είναι το κτίριο που εικονίζεται και από πού το καταλαβαίνουμε. Για τις φωτογραφίες του Δ.Σ. και του Νηπιαγωγείου της περιοχής τους δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία για τις εισηγήσεις των μαθητών/-τριών. Είναι ίσως χαρακτηριστικές του τρόπου σκέψης των μικρών μαθητών/-τριών οι απόψεις που διατυπώθηκαν σχετικά με τα υπόλοιπα κτίρια. Για παράδειγμα, ανέφεραν ότι η δεύτερη εικόνα δείχνει ένα Νηπιαγωγείο από τις ζωγραφιές που υπάρχουν στα παράθυρα, από τα λίγα παράθυρα –υπονοώντας ότι στεγάζει μικρότερο αριθμό παιδιών από ό,τι το δημοτικό σχολείο– αλλά και από τα χρωματιστά γράμματα στην πινακίδα. Η πινακίδα της τρίτης εικόνας διαβάστηκε από έναν μαθητή, ενώ κάποιοι άλλοι αναφέρθηκαν στα κίτρινα κουτιά και στα πακέτα που φαίνονταν στην είσοδο του κτιρίου. Ο πράσινος σταυρός του φαρμακείου δόθηκε σε αντιδιαστολή με τον κόκκινο σταυρό στο νοσοκομείο, το μέγεθος του οποίου κατεύθυνε τους/τις μαθητές/-τριες στη σωστή επιλογή της ονομασίας τους.

Για την 6η εικόνα μια μαθήτρια είπε πως κατάλαβε ότι είναι σχολείο γιατί έχει τα ίδια χρώματα με το δικό μας και τις ίδιες κουρτίνες στα παράθυρα. Στην έκπληξή μου για τη διατύπωση ενός τέτοιου κριτηρίου ήρθε να προστεθεί μια ακόμη ιδέα κάποιας άλλης μαθήτριας ότι «έχει ίδια κάγκελα με το δικό μας Σχολείο αλλά και με το Νηπιαγωγείο», ενώ η επισήμανση ενός άλλου παιδιού για το περιεχόμενο της πινακίδας επιβεβαίωσε τις αρχικές εισηγήσεις των δύο κοριτσιών. Ένα άλλο κτίριο για το οποίο αξίζει να αναφερθούν τα σχόλια των παιδιών είναι αυτό του Δημαρχείου. Αυτή τη φορά, τόσο τα χρώματα όσο και τα πρώτα γράμματα της πινακίδας επηρέασαν τα παιδιά στο να αναφέρουν ότι και αυτή η εικόνα δείχνει ένα σχολικό κτίριο. Όταν όμως διάβασα την πινακίδα –μεγεθύνοντας την πινακίδα της– ένας μαθητής επεσήμανε το λάθος που έκανε: «νόμισα ότι λέει δη... δημοτικό».

Η ενεργοποίηση των πλαισίων κειμένου με την κεφαλαιογράμματη γραφή αλλά και τη χρήση πεζών γραμμάτων στο τέλος της επεξεργασίας κάθε εικόνας συνέβαλε ώστε τα μέλη των ομάδων να διαπιστώσουν ότι κάθε κτίριο έχει το δικό του όνομα, το οποίο μπορεί να καταγραφεί είτε με κεφαλαία είτε με «μικρά» γράμματα. Παράλληλα, η εναλλαγή των εικόνων αλλά και το παιχνίδι του «μαντέματος» που το συνόδευσε διατήρησε το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών, ενώ ταυτόχρονα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την κίνηση των διαφανειών σε ένα αρχείο παρουσίασης. Είναι χαρακτηριστικό πως τα παιδιά από την 6η εικόνα και μετά γνώριζαν ότι με ένα κλικ του ποντικιού θα εμφανιστεί το όνομα του κτιρίου στο κάτω μέρος της εικόνας πριν πατήσουν το βελάκι και ήταν σε θέση να «διαβάσουν» το κείμενο ακόμη και χωρίς να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τη λέξη που προβαλλόταν. Από την άλλη πλευρά, η σύγκριση πινακίδων/επιγραφών διαφόρων κτιρίων, ανάμεσά τους και Δημοτικών Σχολείων αλλά και νηπιαγωγείων αποτέλεσε έναυσμα για την προφορική έκφραση των παιδιών. Ιδιαίτερη μνεία έγινε στις πινακίδες των σχολείων και των νηπιαγωγείων. Η ύπαρξη πλαισίων κειμένου με χρονισμό κίνησης συνέβαλε στη σταδιακή εξοικείωση των μαθητών/-τριών με τις λέξεις «σχολείο και νηπιαγωγείο και την αναγνώριση της πρώτης λέξης και στις διαφάνειες της επόμενης παρουσίασης (PAROUSIASH_1b).

Αυτή χρησιμοποιήθηκε χωρίς κάποιες αλλαγές και φάνηκε από τη συμμετοχή των παιδιών ότι ανταποκρίθηκε στους στόχους του αρχικού σχεδιασμού της. Η περιήγηση των ομάδων ανάμεσα στις διαφάνειες έγινε όπως και πριν, ενώ στην ολομέλεια της τάξης η αξιοποίηση των διαφανειών είχε ένα ακόμη επίπεδο δυσκολίας, στο οποίο οι εκπρόσωποι των ομάδων κατάφεραν να ανταποκριθούν. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου, για κάθε εικόνα από τα εξώφυλλα των λογοτεχνικών βιβλίων ο εκπρόσωπος μιας ομάδας θα έπρεπε να μετακινήσει το πλαίσιο κειμένου με τη λέξη *σχολείο* προκειμένου να συμπληρώσει τον ελλιπή τίτλο που προβαλλόταν στη διαφάνεια. Μάλιστα για μια ομάδα η συγκεκριμένη μετακίνηση έγινε και στον

φορητό Η/Υ της, αφού ένα μέλος της θέλησε να εφαρμόσει όσα επιδείχθηκαν στην τάξη από τον αντιπρόσωπο τους.

Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/-τριες της τάξης είχαν μια ακόμη ευκαιρία να γνωρίσουν τη δυνατότητα μετακίνησης ενός πλαισίου κειμένου αλλά και την αναγκαιότητα χρήσης της εντολής της «αναίρεσης» για όσες επιλογές δεν ήταν επιτυχημένες, αλλά ακόμη και της «αποθήκευσης».

Η ενασχόληση των μαθητών/-τριών με το σχολείο και η συζήτηση γύρω από τις πρώτες εμπειρίες που έχουν αποκτήσει σε αυτό συνεχίστηκε με αφορμή τις εικόνες που δίνονταν στην επόμενη παρουσίαση (PAROUSIASH_1g). Σε αυτή συμπεριλαμβάνονταν φωτογραφίες/στιγμιότυπα από τον Αγιασμό σε σχολεία αλλά και σε νηπιαγωγεία και χρησιμοποιήθηκαν όπως αυτές δίνονταν από το συγκεκριμένο αρχείο του συνοδευτικού υλικού. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι μαθητές/-τριες ανταποκρίθηκαν στον σχολιασμό των εικόνων αναφερόμενοι/-ες στις καταστάσεις στις οποίες παρέπεμπαν αυτές οι πρώτες εικόνες (αγιασμός σε Δημοτικό Σχολείο και

νηπιαγωγείο αντίστοιχα) προσδιορίζοντας ταυτόχρονα τους χώρους όπου αυτές υφίστανται (η πρώτη γίνεται σε Δημοτικό Σχολείο: «φαίνεται» από το κτίριο «που είναι ψηλό και σίγουρα θα έχει και σκάλες» τα παιδιά κρατούν τσάντες... ενώ η δεύτερη γίνεται σε Νηπιαγωγείο «φαίνεται» από τις εικόνες στους τοίχους, από την ηλικία και τον αριθμό των παιδιών). Οι επόμενες εικόνες των διαφανειών παρέπεμπαν στους εσωτερικούς χώρους του Δημοτικού Σχολείου και του Νηπιαγωγείου αντίστοιχα. Μάλιστα μια μαθήτρια σχολίασε ότι σε μια εικόνα του Δημοτικού Σχολείου στην οποία απουσιάζουν οι μαθητές/-τριες της τάξης, «μάλλον θα έχει χτυπήσει το κουδούνι και θα έχουν βγει για διάλειμμα ή θα είναι στην αυλή για τη γυμναστική». Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου, οι εικόνες αυτές θα μπορούσαν να αντικατασταθούν από τις φωτογραφίες του χώρου του Δημοτικού Σχολείου στο οποίο φοιτούν, αλλά και του Νηπιαγωγείου από το οποίο προέρχονται οι περισσότεροι από τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης. Αυτό, ωστόσο, δεν έγινε επειδή ο διαθέσιμος χρόνος ήταν πολύ περιορισμένος, γι' αυτό και επιλέχθηκε να αξιοποιηθεί στην επόμενη συνάντησή μας η παρουσίαση κάποιων από τις φωτογραφίες που τραβήχτηκαν κατά την επίσκεψη των παιδιών στο Νηπιαγωγείο αλλά και κατά την περιήγησή τους στον χώρο του Δημοτικού Σχολείου.

Στον χρόνο που απέμεινε, διανεμήθηκε στα παιδιά το φύλλο δραστηριοτήτων το οποίο παρακινήθηκαν να ζωγραφίσουν το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο γράφοντας αντίστοιχα τις λέξεις *σχολείο* και *νηπιαγωγείο* σε κάθε ένα από τα πλαίσια που δίνονταν σε αυτό. Για την υποβοήθηση των μαθητών/-τριών αξιοποιήθηκαν τα πλαίσια κειμένου που δίνονταν κάτω από τις εικόνες της παρουσίασης που προβαλλόταν στις οθόνες των Η/Υ της κάθε ομάδας. Για όσα παιδιά δεν πρόλαβαν, υπήρξε την ευκαιρία να ολοκληρώσουν τη ζωγραφιά τους την επόμενη ώρα στο μάθημα των εικαστικών. Η εναλλαγή όμως των εκπαιδευτικών αποπροσανατόλισε τις επιλογές των μαθητών/-τριών με αποτέλεσμα να ζωγραφίσουν το σχολείο και το νηπιαγωγείο χωρίς να εστιάσουν στις διαφορές μεταξύ σχολείου νηπιαγωγείου.

Αντίθετα η παρατήρηση των ζωγραφιών τους μάλλον αφορά στην ύπαρξη ομοιοτήτων μεταξύ των δύο χώρων.

Με τις δραστηριότητες που προηγήθηκαν οι μαθητές/τριες της τάξης είχαν τη δυνατότητα να εκφραστούν προφορικά για ένα θέμα που μέρα με την ημέρα γίνεται για αυτούς οικείο (διαφορές Σχολείου – Νηπιαγωγείου) δίνοντας παράλληλα δική τους οπτική στη σχεδίαση του σχολικού κτιρίου καταγράφοντας το όνομα κάθε χώρου («Σχολείο»/«Νηπιαγωγείο»). Από την παρατήρηση των εργασιών τους διαπιστώνει κανείς ότι η γραφή των λέξεων *σχολείο* και *νηπιαγωγείο* μπορεί να μην είναι ορθή σε όλες τις περιπτώσεις αλλά αυτό που ενδιαφέρει σε αυτή τη φάση είναι ότι οι συγκεκριμένοι χώροι αποκτούν ένα «όνομα» που αποδίδεται με μια συγκεκριμένη λέξη, η οποία μπορεί να αναγνωριστεί ανάμεσα σε άλλες.

3η & 4η διδακτική ώρα

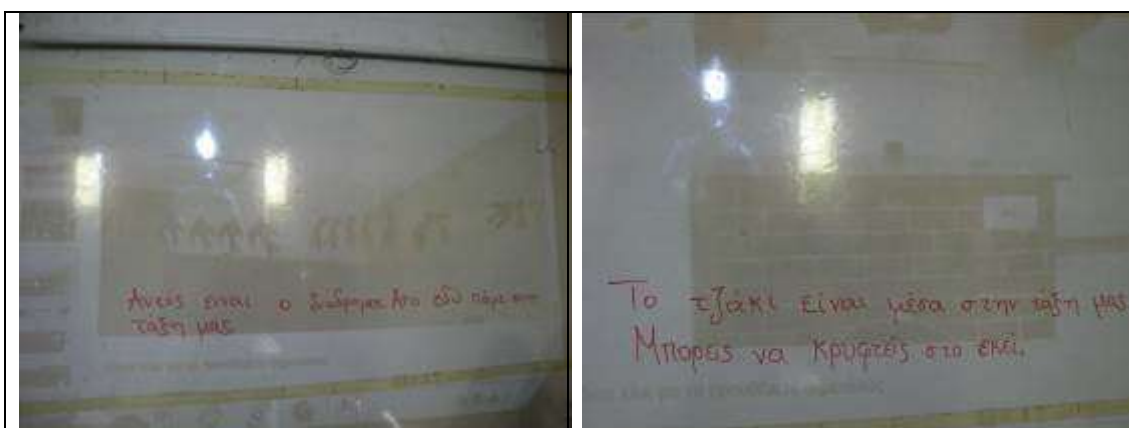
Στην ολομέλεια της τάξης και με τη βοήθεια του Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα, προβλήθηκαν στιγμιότυπα από ένα βίντεο μιας παλιάς παιδικής σειράς, στην οποία ο πρωταγωνιστής της, ο Φρου Φρου, ζητά πληροφορίες για το «σχολείο» και αποφασίζει να το επισκεφτεί για να το γνωρίσει από κοντά.

Μάλιστα κατά την προβολή του βίντεο (από το 1'– 6' λεπτό) δύο παιδιά δήλωσαν ότι γνωρίζουν το σχετικό επεισόδιο. Η προβολή του βίντεο σταμάτησε σημείο στο οποίο ο Φρου Φρου –με τις δυνατότητες που έχει ως πνεύμα/ξωτικό– «φτάνει» σε μια σχολική αίθουσα (στην προκειμένη περίπτωση είναι μια τάξη σε ένα γερμανικό σχολείο). Οι δύο μαθητές της τάξης θέλησαν να περιγράψουν κάποιες από τις σκανταλιές του Φρου Φρου στο σχολείο και μετά από γενική επιθυμία προβλήθηκαν επιπλέον κάποια λεπτά του βίντεο, στο οποίο ο Φρου Φρου παίρνει τους μαρκαδόρους κάποιων παιδιών και μουτζουρώνει τις ζωγραφιές τους (14'–16'). Οι μαθητές/-τριες της τάξης σχολίασαν τη συμπεριφορά του Φρου Φρου συγκρίνοντάς τη με αντίστοιχες συμπεριφορές κάποιων μαθητών/-τριών της τάξης που κάνουν παρόμοιες «σκανταλιές» χωρίς να σκέφτονται ότι ενοχλούν κάποιους συμμαθητές τους.

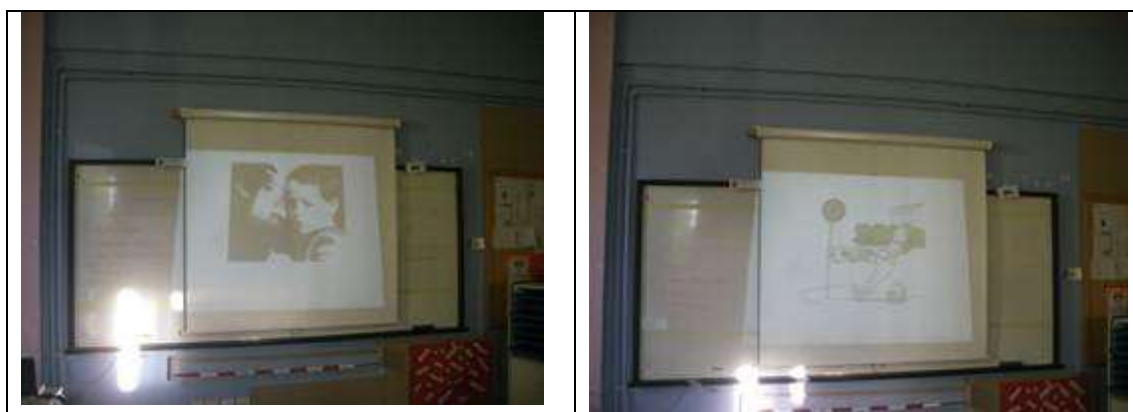
Τότε –ξαναγυρίζοντας στον Φρου Φρου– πρότεινα στα παιδιά να σκεφτούν το ενδεχόμενο να θέλει να επισκεφτεί το δικό τους σχολείο. Στη φάση αυτή προκλήθηκαν να αναφερθούν στις σκηνές που θα έβλεπε ο Φρου Φρου αν μας επισκεπτόταν και να προτείνουν κάποιους από τους χώρους –για τους οποίους διαθέτουμε φωτογραφίες από την προηγούμενη περιήγησή μας στο σχολείο– που θα ήθελαν να του παρουσιάσουν. Ο φάκελος με τις συγκεκριμένες φωτογραφίες προβλήθηκε στην ολομέλεια της τάξης και κάθε ομάδα της τάξης πρότεινε έναν συγκεκριμένο χώρο, η φωτογραφία του οποίου τοποθετήθηκε σε ένα αρχείο παρουσίασης.

Στη συνέχεια, οι μαθητές/-τριες της τάξης παρακινήθηκαν να προτείνουν τίτλους/λεζάντες για καθεμία φωτογραφία. Οι προτάσεις των παιδιών καταγράφηκαν στον πίνακα και συμφωνήθηκε να γραφτούν κάτω από καθεμία εικόνα στο αρχείο παρουσίασης. Μάλιστα συμφωνήθηκε στην επόμενη συνάντησή μας να συμπεριλάβουμε και τις προφορικές περιγραφές των παιδιών για τους συγκεκριμένους χώρους στο αντίστοιχο αρχείο.

Ακολούθησε η παρουσίαση των διαφανειών που περιέχουν εικόνες από δημοσιεύματα σχετικά με τις πρώτες μέρες στο σχολείο (PAROYSIASH_2). Καθώς οι εικόνες αυτές παραπέμπουν στη «δυσκολία» κάποιων παιδιών να προσαρμοστούν στο νέο σχολικό περιβάλλον, ανιχνεύτηκαν αντίστοιχες ενδείξεις στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης. Η σχετική συζήτηση κινήθηκε γύρω από την κατασκευή νοήματος μέσα από την ανάλυση των εικόνων και των συναισθημάτων των εικονιζόμενων παιδιών.

Είναι χαρακτηριστικές οι εισηγήσεις των μαθητών/-τριών που καταγράφονταν στον πίνακα της τάξης κατά τη διατύπωσή τους «είναι στενοχωρημένος, είναι λυπημένος, έχει φόβο, δεν έχει φίλους, δεν τον αγαπάει κανένας», «ήθελε τη μαμά, ήθελε τον μπαμπά του, ήθελε τους φίλους του» (για το παιδί της πρώτης διαφάνειας), «είναι θυμωμένο, η πόρτα του σχολείου έκλεισε, άργησε, ξύπνησε αργά, η τσάντα

του είναι βαριά» (για τον ήρωα της δεύτερης διαφάνειας), «δεν θέλει να πάει σχολείο, βαριέται, η μαμά του λέει πάμε» (για το παιδί της τρίτης διαφάνειας). Από τη συζήτηση διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές/-τριες της τάξης είναι ευχαριστημένοι από την παρουσία τους στο σχολείο. Είναι χαρακτηριστικές οι προτάσεις τους «πάντα είμαι χαρούμενος στο σχολείο», «είμαι στενοχωρημένος μόνο όταν δεν με έχουν φίλο», «είμαστε χαρούμενοι», «εγώ θέλω να πάω σχολείο, η αδερφή μου θέλει να ξεκουράζεται». Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι οι όποιες αναφορές σε αρνητικές εμπειρίες –δικές τους ή άλλων μικρών παιδιών– αφορούσαν στη φοίτησή τους στο Νηπιαγωγείο. Φαίνεται ότι οι μαθητές/-τριες της τάξης βιώνουν τη μετάβασή τους στο σχολείο ως μια πρόκληση για αλλαγή, την οποία αποδέχονται –μέχρι στιγμής– με θετικό τρόπο.

Στη συνέχεια επιλέχθηκε να ασχοληθούμε με μια διαφορετική δραστηριότητα που κρίθηκε ότι θα διατηρούσε το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών της τάξης. Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε να γίνει εισαγωγή των μαθητών/-τριών στη διδακτική πρόταση της επόμενης δραστηριότητας που αφορά στην πρώτη προσπάθεια εμπλοκής των μικρών μαθητών/-τριών με τη χρήση του Η/Υ και τις δυνατότητες που αυτός παρέχει. Η συζήτηση με το περιεχόμενο μιας σχολικής κασετίνας ξεκίνησε με αφορμή τη σειρά κάποιων εικόνων μιας διαφήμισης από το διαδίκτυο, στις οποίες παρουσιάζεται το περιεχόμενο μιας κασετίνας ενώ συνδέθηκε και με τις «σκανταλιές» του Φρου Φρου που συζητήθηκαν στην αρχή της διδακτικής ώρας. Έγινε συζήτηση σχετικά με τις εικόνες που παρουσιάζονται στο αρχείο με διαφάνειες (Kasetina_OLOMELEIA), η προβολή του οποίου έγινε αρχικά με τη βοήθεια του ανακλαστικού προβολέα και του Η/Υ της τάξης.

Προηγήθηκε η μετακίνηση των εικόνων/ αντικειμένων και η τοποθέτησή τους στο εσωτερικό της κασετίνας στην ολομέλεια της τάξης. Ακολούθησε η ίδια εργασία (στη 2η διαφάνεια της παρουσίασης) από τα μέλη των ομάδων στους φορητούς Η/Υ τους. Η συγκεκριμένη εργασία δεν παρουσίασε ιδιαίτερες δυσκολίες αφού οι μαθητές/-τριες της τάξης είχαν εξασκηθεί στη μετακίνηση, σύρσιμο εικόνων και πλαισίων κειμένων ήδη από την προηγούμενη εφαρμογή σεναρίου.

Εργασία ομάδας 1

Εργασία ομάδας 2

5η & 6η διδακτική ώρα

Οι εικόνες που επιλέχθηκαν για την παρουσίαση του σχολείου στον Φρου Φρου υπέστησαν επεξεργασία (μείωση του μεγέθους τους) και αποτέλεσαν περιεχόμενο των διαφανειών μιας νέας παρουσίασης στην οποία συμπεριλήφθησαν οι προτάσεις των μαθητών/-τριών για την περιγραφή των χώρων του σχολείου. Οι διαφάνειες

παρουσιάστηκαν στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης και προτάθηκε σε αυτούς να χρησιμοποιήσουν ένα ψηφιακό μικρόφωνο –που παρουσιάστηκε στην τάξη– για να περιγράψουν οι ίδιοι/-ες το σχολείο τους στον Φρου Φρου. Κάποιοι/-ες από τους/τις μαθητές/-τριες δεν είχαν κανέναν ενδοιασμό να συμμετάσχουν στη διαδικασία, ενώ ορισμένοι/-ες (όπως τα μέλη της ομάδας που ανέλαβαν την περιγραφή της βιβλιοθήκης) είχαν κάποια συστολή όταν ήρθε η δική τους σειρά στη χρήση του μικροφώνου. Για τη διατήρηση ενός επιπέδου μειωμένου θορύβου επιλέχθηκε η συγκεκριμένη διαδικασία να γίνεται κάθε φορά για μια δεδομένη διαφάνεια και με τη συμμετοχή μιας ομάδας, την ώρα που οι υπόλοιπες ομάδες θα απασχολούνται με κάποια άλλη εργασία.

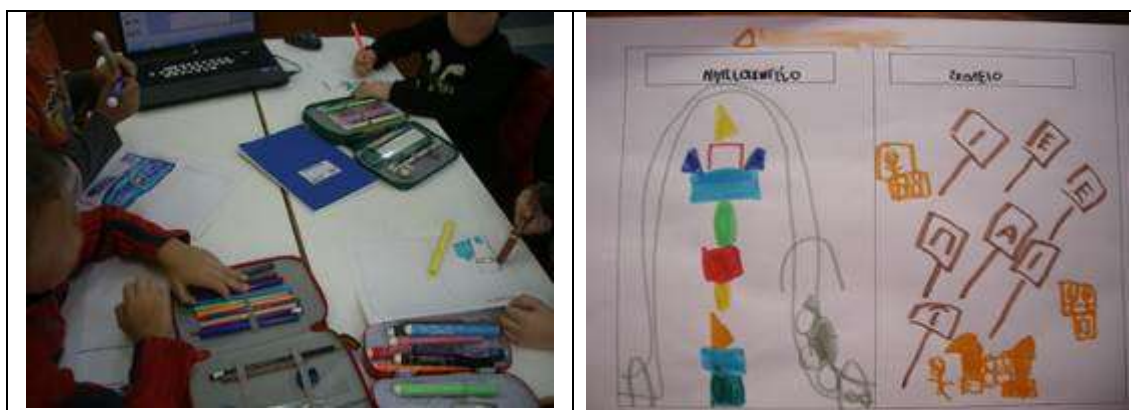
Έτσι, στην αρχή της συνάντησής μας παρουσιάστηκαν οι διαφάνειες της παρουσίασης με τις φωτογραφίες που τραβήχτηκαν κατά την επίσκεψή μας στο Νηπιαγωγείο και την περιήγησή μας στο Δημοτικό Σχολείο, οι οποίες παρέπεμπαν στην ύπαρξη ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στους δύο χώρους.

Στην ολομέλεια της τάξης έγινε ανάγνωση των τίτλων των διαφανειών και προκλήθηκε η προφορική έκφραση των παιδιών αναφορικά με την περιγραφή των εικονιζόμενων στις φωτογραφίες ενώ στη συνέχεια τους ζητήθηκε να ζωγραφίσουν ακόμη μια φορά στο σχολείο και το νηπιαγωγείο εστιάζοντας αυτή τη φορά στις διαφορές μεταξύ των δύο χώρων.

Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίστηκε και ο απαραίτητος χρόνος για την καταγραφή της προφορικής περιγραφής των χώρων του σχολείου από τα μέλη των ομάδων, τα οποία κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν το ψηφιακό μικρόφωνο ενώ οι συμμαθητές/-τριές τους απασχολούνταν με τη ζωγραφική απόδοση των διαφορών που εντόπισαν μεταξύ Νηπιαγωγείου και Δημοτικού Σχολείου.

Κατά την ηχογράφηση της περιγραφής ανακοινώνονταν στα μέλη των ομάδων οι εισηγήσεις τους που είχαν καταγραφεί ως λεζάντες¹ κάτω από τις φωτογραφίες χώρων του σχολείου και ο/η εκπρόσωπος αναλάμβανε να επαναλάβει ότι ήταν γραμμένο. Σε κάποιες από τις περιγραφές οι εκπρόσωποι των ομάδων απέδωσαν ακριβώς ότι ήταν σημειωμένο στη διαφάνεια που αντιπροσώπευαν (αναφορά στο κυλικείο, αναφορά στην απομίμηση τζακιού που υπάρχει μέσα στην τάξη) ενώ κάποια άλλα παιδιά αυτοσχεδίασαν επιχειρώντας να αποδώσουν το νόημα των όσων είχαν καταγραφεί (αναφορά στη διαδρομή που κάνουν τα παιδιά για να φτάσουν στην είσοδο του σχολείου, αναφορά στο διάδρομο που οδηγεί στην τάξη τους, αναφορά στα προσωπικά αντικείμενα και τα βιβλία των μαθητών/-τριών). Από την άλλη πλευρά υπήρξε και μια ομάδα που δεν εκπροσωπήθηκε όπως αναμενόταν. Αφορά την ομάδα που επέλεξε να αναφερθεί στη σχολική βιβλιοθήκη, η εκπρόσωπος της οποίας –επειδή ντρεπόταν– τελικά δεν μπόρεσε να συνεισφέρει στην παρουσίαση. Τα αρχεία των ηχητικών καταγραφών συγκεντρώθηκαν σε ένα αρχείο για να τύχουν της κατάλληλης επεξεργασίας (προκειμένου να γίνουν αρχεία VLC) και να χρησιμοποιηθούν για τον εμπλουτισμό της παρουσίασης στην επόμενη συνάντησή μας.²

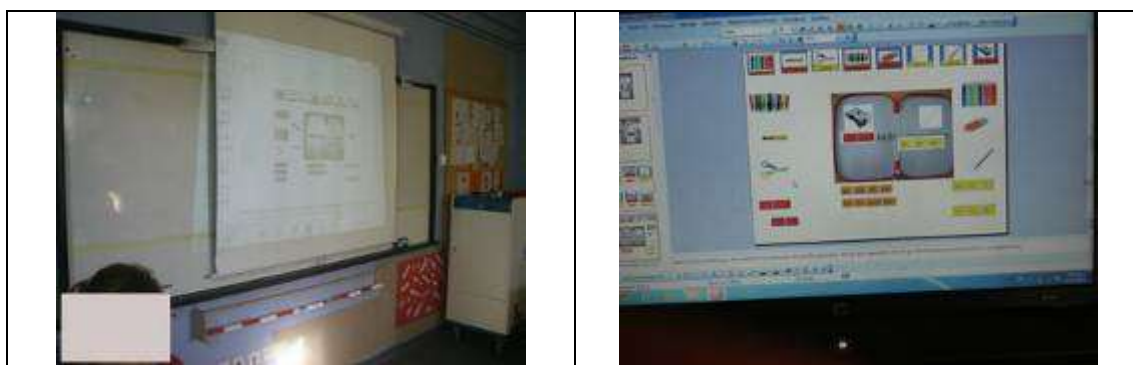
Στη συνέχεια ασχοληθήκαμε με τις δραστηριότητες που προτείνονταν στην παρουσίαση (Kasetina_OLOMELEIA). Αρχικά προβλήθηκε η τρίτη διαφάνεια, στην οποία παρουσιάζονταν διάφορα αντικείμενα που θα μπορούσαν να ενταχθούν στο περιεχόμενο μιας σχολικής κασετίνας (ξύστρα, σβήστρα, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές,

¹ Οι λεζάντες που δημιουργήθηκαν σε κάθε διαφάνεια είναι οι εξής: 1. Το δρομάκι είναι για τα παιδιά της Α΄ και της Β΄ Τάξης. Είναι καλύτερο από τα σκαλοπάτια. 2. Το κυλικείο είναι για όλους. Τα παιδιά αγοράζουν φαγητό. 3. Εδώ είναι η βιβλιοθήκη. Τα παιδιά δανείζονται βιβλία και τα διαβάζουν στο σπίτι. 4. Αυτός είναι ο διάδρομος. Από εδώ πάμε στην τάξη μας. 5. Το τζάκι είναι μέσα στην τάξη μας. Μπορείς να κρυφτείς εκεί. 6. Όμως δε θέλουμε να πειράξεις τα πράγματά μας που είναι στα κουτιά αλλά ούτε και τα βιβλία μας.

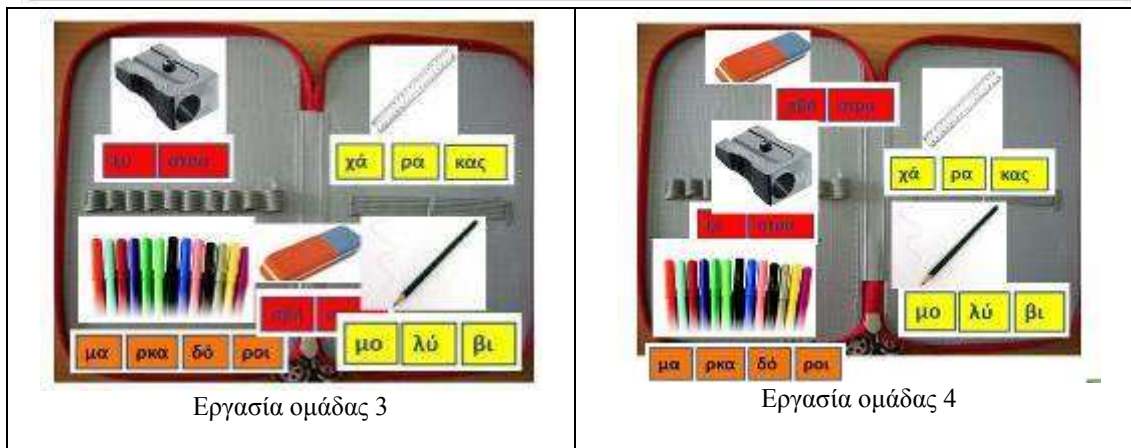
² Στα τεκμήρια διατίθενται μόνο οι ηχητικές καταγραφές των μαθητών/-τριών.

ψαλίδι, χάρακας, μολύβι...) μαζί με τις αντίστοιχες λέξεις τους (ονομασίες των αντικειμένων), εστιάζοντας στον χωρισμό τους σε συλλαβές. Ακολούθησε η προβολή της επόμενης διαφάνειας με τη βοήθεια της οποίας επιχειρήθηκε οι μικροί/-ες μαθητές/τριες της τάξης να εμπλακούν σε μια παιγνιώδη δραστηριότητα αντιστοίχισης εικόνων και λέξεων με συγκεκριμένο αριθμό συλλαβών. Δεν χρειάστηκε να δοθούν λεπτομερείς οδηγίες στην ολομέλεια της τάξης. Αντίθετα, τα μέλη των ομάδων ακολουθώντας οδηγίες του τύπου «τοποθετούμε την εικόνα και τη λέξη που έχει «δύο φωνούλες» και αρχίζει από ζυ.

Με τον τρόπο αυτό, μετακινήθηκαν εικόνες και λέξεις πέντε αντικειμένων (σβήστρα, χάρακας, μαρκαδόροι, μολύβι, ξύστρα) ενώ το αμείωτο ενδιαφέρον των μαθητών/τριών επέτρεψε την ενασχόλησή μας και με τη δραστηριότητα της επόμενης διαφάνειας.

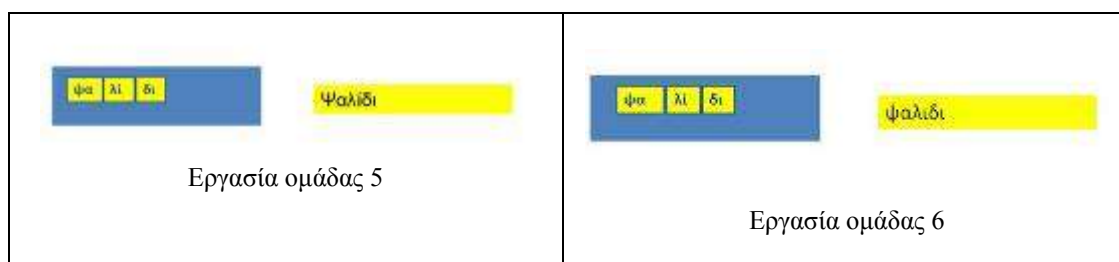
Στην ολομέλεια της τάξης με τη βοήθεια του Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα δόθηκαν οι οδηγίες σύμφωνα με τις οποίες τα μέλη των ομάδων παρακινούνταν να «φτιάξουν» και να γράψουν και αυτά μια λέξη που αντιστοιχεί σε ένα αντικείμενο της κασετίνας τους (βάζοντάς το και πάλι σε ένα πλαίσιο παιχνιδιού, όπως είναι αυτό του κρυμμένου «θησαυρού»: «τι είναι αυτό που το βάζουμε στην κασετίνα, έχει τρεις φωνούλες και αρχίζει από μ).

Στη συνέχεια παρακινήθηκαν να δημιουργήσουν τη λέξη *ψαλίδι* παίρνοντας τις «φωνούλες» που χρειάζονται (τη σωστή εκδοχή των οποίων είχαν στη διάθεσή τους στο πάνω μέρος της ίδιας διαφάνειας), αλλά και γράφοντάς τη με τη βοήθεια του πληκτρολογίου. Τα μέλη των ομάδων δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη δυσκολία στην

ολοκλήρωση της συγκεκριμένης εργασίας αφού τόσο η μετακίνηση αντικειμένων όσο και η πληκτρολόγηση γραμμάτων τους ήταν ήδη γνωστά από προηγούμενη εφαρμογή. Σε ορισμένες ομάδες μάλιστα τα μέλη της επεσήμαναν ότι έχει γίνει κάποιο λάθος κατά την πληκτρολόγηση αφού εμφανίστηκε η κόκκινη γραμμή κάτω από τη λέξη. Στις περιπτώσεις αυτές ενώ εντοπίστηκε το λάθος (απουσία τόνου) χρειάστηκε η δική μου συμβολή για την τοποθέτησή του. Επίσης χρειάστηκε να γίνει υπενθύμιση για την αναγκαιότητα αποθήκευσης των εργασιών τους, η χρήση της οποίας γίνεται από εμένα και όχι από τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης σε αυτή τη φάση γνωριμίας τους με τον Η/Υ.

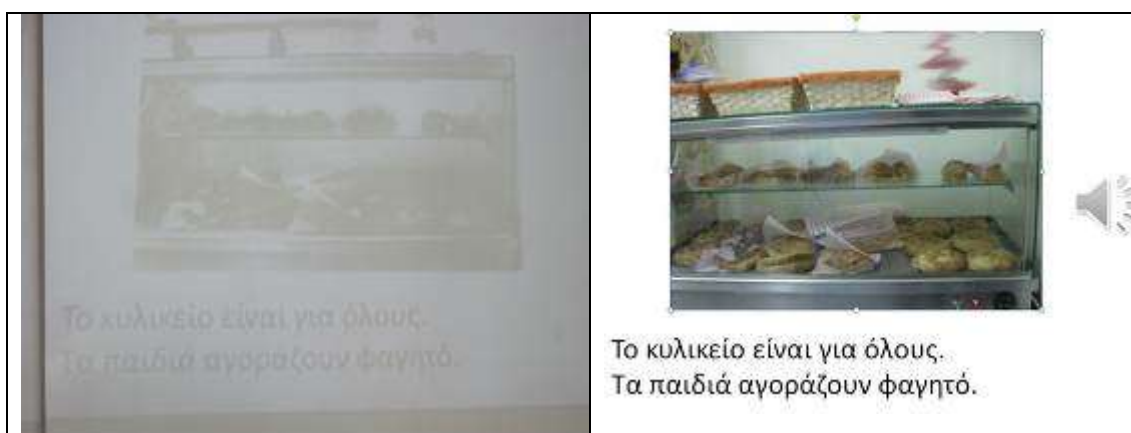
Η δημιουργία και άλλων λέξεων θα μπορούσε να συνεχιστεί χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία από τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης. Ωστόσο, ο ήχος του κουδουνιού είναι ένα στοιχείο που από πολύ νωρίς –και από τις πρώτες μέρες της εμπειρίας τους στο χώρο του σχολείου– έχει ταυτιστεί με τη χρονική οριοθέτηση του τέλους κάθε σχολικής εργασίας και την αρχή του διαλείμματος.

7η & 8η διδακτική ώρα

Στην αρχή του διδακτικού δώρου παρουσιάστηκε στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης η εργασία που ολοκληρώθηκε με τη συμβολή των ίδιων στην προηγούμενη συνάντησή μας. Συγκεκριμένα, επιδείχθηκαν οι διαφάνειες με τις οποίες γινόταν ξενάγηση στον Φρου Φρου και παρουσίαση ποικίλων χώρων του σχολείου. Αυτή τη φορά όμως, η παρουσίαση είχε εμπλουτιστεί με τις φωνές των μαθητών/-τριών της

τάξης. Αφού λοιπόν θυμηθήκαμε τη διαδικασία της ηχογράφησης, εκπρόσωποι των ομάδων κλήθηκαν στον πίνακα και τον Η/Υ της τάξης προκειμένου να ενεργοποιήσουν σε κάθε διαφάνεια την υπερσύνδεση της ηχητικής καταγραφής. Οι αντιδράσεις των μαθητών/τριών ήταν ποικίλες (περιέργεια, θαυμασμός, υπερηφάνεια, χαρά). Το θετικό στη φάση αυτή ήταν ότι η εκπρόσωπος της ομάδας που παρουσίασε τον χώρο της βιβλιοθήκης του σχολείου, η οποία προηγούμενη συμμετοχή της «δίστασε» και δεν έδωσε την κατάλληλη «περιγραφή», σήμερα πήρε θάρρος ακούγοντας τις άλλες συμμετοχές των συμμαθητών/-τριών της και αφού παρακινήθηκε και από τους υπόλοιπους αποφάσισε να δοκιμάσει και πάλι, ανταποκρινόμενη αυτή τη φορά στην «αποστολή» της.

Η συνέχεια δόθηκε με την παρουσίαση ενός ακόμη αρχείου παρουσίασης (Kasetina_OMADES) παρόμοιο με αυτό που τα παιδιά εργάστηκαν στο προηγούμενο δίωρο. Η διαφορά με αυτό ήταν ότι ανάμεσα στις εικόνες/λέξεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το περιεχόμενο της κασετίνας υπήρχαν και αντικείμενα που δε θα μπορούσαν να μπουν σε μια κασετίνα. Η επιλογή τους έγινε γιατί θεωρήθηκε ότι η δραστηριότητα θα είχε παιγνιώδη και χιουμοριστικά χαρακτηριστικά ενώ παράλληλα οι μαθητές/τριες της τάξης θα έπρεπε να φροντίσουν για τον «αποκλεισμό» των συγκεκριμένων λέξεων αν και ο αριθμός των συλλαβών τους ήταν ίδιος με τα

αντικείμενα μιας κασετίνας και οι μαθητές/-τριες. Αρχικά έγινε παρουσίαση των αντικειμένων (εικόνων/λέξεων) στην ολομέλεια της τάξης με τη χρήση του Η/Υ, του ανακλαστικού προβολέα και των ηχείων της τάξης. Μάλιστα –όπως φάνηκε– η πρόβλεψη ύπαρξης ηχητικής εκφώνησης για κάθε μια από τις διαθέσιμες εικόνες/λέξεις βοήθησε αρκετά και προσανατόλισε τις επιλογές των μαθητών/-τριών στη διάρκεια της ενασχόλησής τους στα πλαίσια της ομάδας τους. Ανάμεσα στα κριτήρια που χρησιμοποίησαν τα μέλη των ομάδων για την τοποθέτηση των κατάλληλων λέξεων κάτω από τις εικόνες που επέλεξαν ήταν το μέγεθος τη λέξης³ («η λέξη μαρκαδόροι πρέπει να έχει πολλά γράμματα») τα πρώτα γράμματα της λέξης αλλά και η ηχητική τους απόδοση. Συγκεκριμένα μέλη των ομάδων πλησίαζαν τον Η/Υ της τάξης και πατώντας πάνω στη λέξη που ήθελαν άκουγαν την ονομασία της, με αποτέλεσμα να είναι εύστοχες οι επιλογές τους. Η εργασία έγινε με ιδιαίτερο ενθουσιασμό από τα παιδιά και φάνηκε ότι δεν τους δυσκόλεψε ιδιαίτερα.

Με την ολοκλήρωσή της, προτάθηκε η εκτύπωσή της εργασίας και η αποστολή της στο σπίτι κάθε παιδιού έτσι ώστε να γνωρίσουν –τόσο οι ίδιοι/-ες όσο και οι

³ Ανάμεσα στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης ξεχώρισαν επίσης κάποιοι/-ες που γνωρίζουν την αποκωδικοποίηση των λέξεων, γνωρίζουν το μηχανισμό της ανάγνωσης.

γονείς τους– τι πρέπει να περιέχει η κασετίνα τους. Πριν από το κλείσιμο των αρχείων, οι μαθητές/-τριες της τάξης παρακινήθηκαν να αναφέρουν τι πρέπει να κάνουν για να κρατήσουν όσα δημιούργησαν και ενώ για κάποιους η φράση «να κάνουμε αποθήκευση» είναι δύσκολη ακόμη και στην εκφορά της, όλοι γνωρίζουν την αναγκαιότητά της.

Ένα ακόμη στοιχείο που αξίζει να αναφερθεί είναι η συζήτηση που προκλήθηκε μεταξύ των μαθητών/-τριών σχετικά με την ορθή εκφορά κάποιων λέξεων. Η φωνή που ακούγοντας στο πάτημα του συμβόλου δίπλα σε κάθε λέξη αποδόθηκε στον Φρου Φρου, ο οποίος «δεν μπορεί να μιλήσει καλά τα ελληνικά» για αυτό και επιχειρήθηκε από ορισμένους/-ες μαθητές/-τριες να διορθώσουν τον λόγο του. Με τον τρόπο όμως αυτό, έγινε εξάσκηση των παιδιών στην προφορά δύσκολων φωνημάτων (ξ, ψ, σβ) και στην ηχητική τους διάκριση. Παράλληλα, δόθηκε ακόμη μια ευκαιρία στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης να χρησιμοποιήσουν το ποντίκι για τη μετακίνηση εικόνας και πλαισίων κειμένων αλλά και να προχωρήσουν στην αναγνώριση κάποιων λέξεων αξιοποιώντας το επίπεδο της φωνολογικής τους ενημερότητας. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε αυτή τη φορά πριν να χτυπήσει το κουδούνι και στο χρόνο που μας απόμεινε, οι μαθητές/τριες της τάξης συμμετείχαν στο παιχνίδι «το κρυμμένο αντικείμενο» όπου ένα παιδί παρουσίαζε με τον δικό του τρόπο ένα αντικείμενο της κασετίνας του και οι υπόλοιποι θα έπρεπε να «μαντέψουν» ποιο είναι αυτό.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Α΄

Στα παρακάτω πλαίσια κάνουμε μια ζωγραφιά για το σχολείο και μια για το Νηπιαγωγείο:

<div data-bbox="306 958 748 1084" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;">.....</div>	<div data-bbox="863 958 1305 1084" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;">.....</div>
---	--

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Παρά το γεγονός ότι το σενάριο έχει σχεδιαστεί για να έχει μικρή διάρκεια, ώστε να διατηρήσει το ενδιαφέρον των μικρών μαθητών/-τριών, θα μπορούσε να επεκταθεί με την αξιοποίηση του «[Εγχειριδίου Δραστηριοτήτων για τα νήπια](#)» (Αναγνωστόπουλος κ.ά 2008), ένα υλικό που εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος «Καινοτόμες Παρεμβάσεις στα Ολοήμερα Νηπιαγωγεία» και αφορούσε στην προετοιμασία των νηπίων για την ένταξή τους στο δημοτικό σχολείο. Από το υλικό αυτό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί μια εικονογραφημένη ιστορία αλλά και μια ιστορία για κουκλοθέατρο (σε έντυπη μορφή και DVD) με θέμα το δημοτικό σχολείο. Η ενδεχόμενη επέκταση του σεναρίου θα μπορούσε να συμπεριλάβει τη διαθεματική προσέγγιση του θέματος μέσα από την αξιοποίηση του βιβλίου της *Μελέτης Περιβάλλοντος*, του μαθήματος των *Εικαστικών* αλλά και της *Θεατρικής Αγωγής*.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι προτάσεις του σεναρίου αλλά και το υλικό που το συνοδεύει αντιμετωπίστηκαν ως παραδείγματα των διαφορετικών προοπτικών που μπορεί να προσφέρει η αξιοποίηση του θέματος της μετάβασης των παιδιών στο δημοτικό σχολείο και των πρώτων εμπειριών που έχουν τα ίδια ως μέλη της σχολικής κοινότητας.

Από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης εφαρμογής θα εξαρτηθεί ο βαθμός διαφοροποίησης των διδακτικών του/της επιλογών από τις προτάσεις και το υλικό του σεναρίου ακόμη και από τις πηγές άντλησης των σχετικών πληροφοριών. Στον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου έχει καταγραφεί η δυνατότητα αντικατάστασης του προσφερόμενου υλικού, πρακτική που κρίνεται αναγκαία για την προσαρμογή του σεναρίου στην πραγματικότητα που βιώνει η κάθε τάξη εφαρμογής.

Με την ίδια προοπτική τέλος αντιμετωπίστηκε και η πρόταση εναλλαγής μεταξύ των δραστηριοτήτων του 2ου και 3ου δώρου, η οποία αποδείχθηκε λειτουργική για

τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των μαθητών/-τριών της τάξης. Η πρακτική αυτή εξασφάλισε το πέρασμα από στατικές δραστηριότητες στο επίπεδο της ολομέλειας (συζήτηση με βάση συγκεκριμένες εικόνες) σε πιο ενεργή δράση (αντιστοίχιση εικόνων/λέξεων για τα αντικείμενα μιας σχολικής κασετίνας) στο επίπεδο της ομάδας αλλά και το αντίστροφο.

Στον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου έχει επισημανθεί επίσης ότι οι προτάσεις του σεναρίου αποτελούν απλώς ένα δείγμα των ποικίλων δραστηριοτήτων και ιδεών για αξιοποίηση των διαφορετικών κειμενικών ειδών (πινακίδες, τίτλοι λογοτεχνικών βιβλίων με θέμα το «σχολείο», καταλόγων αντικειμένων για το περιεχόμενο μιας κασετίνας) που προσφέρει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο επικοινωνίας (σύγκριση της ζωής των παιδιών στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό Σχολείο). Η χρήση του λογισμικού παρουσίασης καθιστά δυνατή την όποια διαφοροποίηση από μέρους του/της εκπαιδευτικού που θα επιλέξει την προσαρμογή του σεναρίου στα ενδιαφέροντα, το δυναμικό και τις ανάγκες της δικής του/της τάξης. Κατά την εφαρμογή δεν υπήρξε ιδιαίτερη δυσκολία στην αντικατάσταση του προσφερόμενου υλικού και τον εμπλουτισμό του.

Ένα άλλο σημείο στο οποίο δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή κατά την εφαρμογή είναι η αναγνώριση της σπουδαιότητας εξοικείωσης των μικρών μαθητών/-τριών τόσο με τη χρήση του Η/Υ ως αντικειμένου αλλά και ως μέσου γραμματισμού. Γι' αυτό και δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ίδια τη διαδικασία και την ευχαρίστηση της συμμετοχής, ενώ για ορισμένα παιδιά η χρήση του Η/Υ αντιμετωπίστηκε ως μια ακόμη ευκαιρία εξοικείωσης με το μέσο, με τη χρήση του πληκτρολογίου και του ποντικιού.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Dunlop, A. W. & H. Fabian. 2002. Conclusions. Debating transitions, continuity and progression in the early years. Στο *Transitions in the Early Years: Debating*

continuity and progression for young children in early education, επιμ. H. Fabian & A. W. Dunlop, 146-154. Λονδίνο & Νέα Υόρκη: Routledge Falmer.

Woeffray, A. 1996. *Grundlagen der Schuleintritts- diagnostik*. Στουτγάρδη & Βιέννη: Paul Haupt Bern.

Αναγνωστόπουλος, Β. Δ. 2002. (Επιμ.). *Η γλώσσα στην προσχολική εκπαίδευση, προφορική επικοινωνία, ανάγνωση, γραφή και γραπτή έκφραση*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Αναγνωστόπουλος, Β., Θ. Ζωγράφος, Γ. Κούγιαλη, Ε. Κωσταλίδου & Σ. Πετρίκη. 2008. *Εγχειρίδιο δραστηριοτήτων για νήπια, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων, Γ'Κ.Π.Σ./ΕΠΕΑΕΚ Π/1.2/Ενέργεια 1.2.3., Κατηγορία Πράξεων 1.2.3.β. «Ολοήμερα Νηπιαγωγεία»*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Βρυνιώτη, Κ. 2008. Μετάβαση των νηπίων από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο. Στο *Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, Εθνική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ του ΥΠ.Π.ΕΠ.Θ.*, επιμ. Α. Αλευριάδου, Κ. Βρυνιώτη, Α. Κυρίδης, Ε. Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Κ. Χρυσαιφίδης. 3ο Κεφάλαιο, 99-152. Αθήνα: Πατάκης.

Καραντζόλα, Ε., Κ. Κύρδη, Τ. Σπανέλλη, Θ. Τσιαγκάνη. 2007. *Γλώσσα Α' Δημοτικού: Γράμματα Λέξεις Ιστορίες*. Αθήνα: ΟΕΔΒ-Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο για τον δάσκαλο).

Κουτσοβάνου, Ευ. 2000. *Πρώτη Ανάγνωση και Γραφή, Στρατηγικές διδακτικής*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Κουτσοράκη, Σ. 2001. Αναδυόμενος γραμματισμός: Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής στην πρώιμη παιδική ηλικία. *Επιστήμες Αγωγής (πρώην Σχολείο και Ζωή)* 2-3, 59-76.

Μπαγάκης, Γ., Ε. Διδάχου, Φ. Βαλμάς, Μ. Λουμάκου & Μ. Πομόνης. 2006. *Η ομαλή μετάβαση των παιδιών από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό και η προσαρμογή τους στην Α' τάξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Παπούλια-Τζελέπη, Π. 2001. *Ανάδυση γραμματισμού*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Σιβροπούλου, Ε. & Σ. Χατζησαββίδης. Γραμματισμός και αυθόρμητες δραστηριότητες στο Νηπιαγωγείο: Μια προκαταρκτική προσέγγιση. Στο *Γλώσσα και γραμματισμός στη νέα χιλιετία*, επιμ. Π. Παπούλια-Τζελέπη & Ε. Τάφα, 111-126. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Χατζησαββίδης, Σ. 2002. *Η γλωσσική αγωγή στο νηπιαγωγείο, δραστηριότητες για την καλλιέργεια της επικοινωνιακής ικανότητας και του γραμματισμού*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Χατζησαββίδης, Σ. 2003. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγλωσσισμών (προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών). *Φιλολόγος* 113: 405-414.

Διαθέσιμο στο: http://users.auth.gr/sofronis/dimos_articles_pg05.html [15.9.2013]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στον φάκελο με το συνοδευτικό υλικό υπάρχουν τα εξής:

1. Φύλλο εργασίας για το 1^ο δίωρο
2. Παρουσίαση με εικόνες κτιρίων/πινακίδων (PAROYSIASH-1A)
3. Παρουσίαση με εικόνες από εξώφυλλα λογοτεχνικών βιβλίων (PAROYSIASH-1b)

4. Παρουσίαση με εικόνες φωτογραφίες από διάφορες καταστάσεις που βιώνονται στο χώρο του «σχολείου» και «νηπιαγωγείου» (PAROYSIASH-1g)

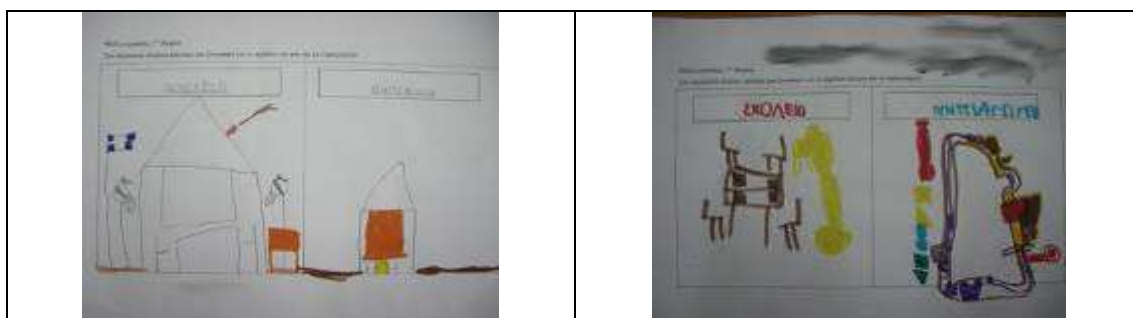
5. Παρουσίαση για το περιεχόμενο της κασετίνας και την εργασία σε επίπεδο ολομέλειας (Kasetina_OLOMELEIA)

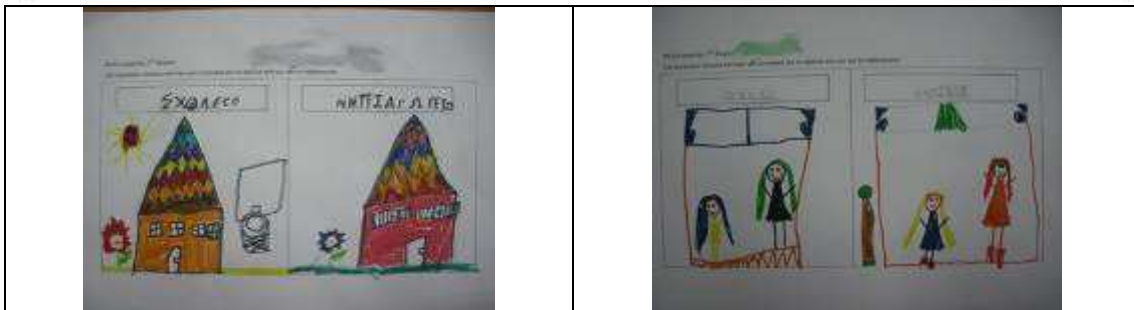
6. Παρουσίαση για το περιεχόμενο της κασετίνας και την εργασία σε επίπεδο ομάδων (Kasetina_OMADES)

7. Φάκελος με αρχεία ήχου (που χρησιμεύουν ως υπερσυνδέσεις στην παρουσίαση Kasetina_OMADES)

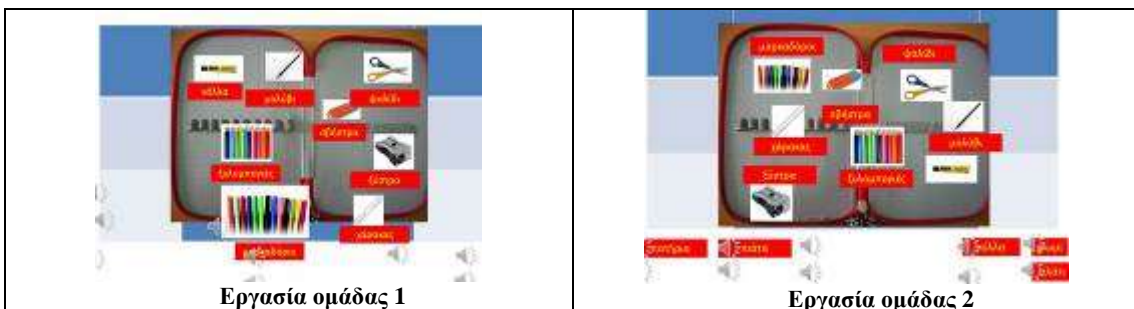
8. Τεκμήρια

A. Ζωγραφιές του Σχολείου-Νηπιαγωγείου κατά το 1ο δίωρο

Β. Εργασίες ομάδων κατά το 4ο δίωρο

Εργασία ομάδας 3

Εργασία ομάδας 4

Εργασία ομάδας 5

Εργασία ομάδας 6